

Bestämmelser för Gesällbrev i: Smides/konstsmidesyrket

Bestämmelserna är framtagna och reviderade av branschen hösten 2016 samt fastställd av Sveriges Hantverksråd 2016-12-08

Ansvarig bransch-/yrkesorganisation
Sveriges Konstsmidesförening.

Förkunskapskrav

Gesällprov kan avläggas efter minst 4200 timmars dokumenterad utbildning/erfarenhet i yrket (motsvarar ca 3 år) eller motsvarande av branschen validerade kunskaper.

Gesällprov – allmänna anvisningar

För att få göra Gesällprov ska förkunskapskravet vara uppfyllt och vara godkänt av branschen. Gesällprovet är ett yrkesprov som skall vara av sådan art att det efter genomförd granskning visar om den prövande är väl insatt i yrket och har de kunskaper, kompetenser och färdigheter som krävs för att kunna utföra de i yrket förekommande arbetsuppgifterna. Provet bör utföras i nära anslutning till utbildningen/färdigträningen i yrket slutförs. För att erhålla ett Gesällbrev ska gesällprovet vara till alla delar godkänt eller validerade av branschen.

Provanvisningar

Provet består av två delar och genomförs enligt anvisningarna i bilaga 1 som är framtagna och fastställda av branschen.

Granskning av provet

Ansvarig granskare är branschen. Granskare ska vara neutrala och utses av branschen på uppdrag av Sveriges Hantverksråd.

Gesällprovs- och Gesällbrevskostnader

Information om kostnaderna för att få provet granskat fås av branschen. Summorna kan förändras så kontakta alltid branschen för aktuella uppgifter. För närvarande är kostnaden beräknad till max 10.000 kr (5.000 kr/granskare) och delas upp på två tillfällen. Dels för granskning av ritning, 5.000 kr inkl moms, dels granskning av Gesällarbetet, 5.000 kr inkl. moms

Kostnaden för gesällbrevet är 700 kr + moms (875 kr inkl. moms). Med brevet följer ett ID-kort med information om Gesällbrev översatt till fem språk.

Ansökan

Anmälan om att avlägga provet görs till branschen Ansökningar och granskningar görs två gånger om året, vecka 19 och vecka 46, av våra gesällgranskare.

För att få din ansökan behandlad och ditt prov bedömt så ska ansökan skickas in i god tid till Gesäll- och Mästarbrevsansvarig, se kontaktuppgifter nedan. Hör även gärna av dig till ansvarig när du har bestämt dig för att påbörja ansökan så att även granskarna kan bli förberedda och planera.

Efter godkänt prov görs en ansökan om att erhålla gesällbrev hos Gesäll- & Mästarbrevskansliet och den administrativa avgiften för gesällbrevet på 875 kr inkl moms betalas in. *I vissa branscher sköter branschen/yrkesnämnden kontakten med Gesäll- & Mästarbrevskansliet. Hör med din bransch.* En *generell* ansökningsblankett om Gesällbrev finns på www.hantverksrad.se

Kontaktuppgifter:

Branschorganisation:
Sveriges Konstmidesförening
e-post: [info\(a\)konstmidesforeningen.se](mailto:info(a)konstmidesforeningen.se)
Hemsida: www.konstmidesforeningen.se/

Gesäll- och Mästarbrevsbrevsansvarig i Sveriges Konstmidesförening är:
Pablo von Eckardsstein:
Telefon: 070 879 64 69
(vänligen respektera Pablos arbetstider som är vardagar mellan 8-16)
mail: info@jarneken.se

Gesäll- & Mästarbrevskansliet:
Sveriges Hantverksråd
Gesäll- & Mästarbrevskansliet
Box 147
793 23 Leksand

Tel. 0247-369 50
Fax. 0247-151 70
www.hantverksrad.se
info@hantverksrad.se

Tveka inte att kontakta oss om du har frågor eller funderingar kring Gesällbrev!

Gesällbrev

Beskrivning och allmänna anvisningar

rev 2016-06-01

Gesällprovet är ett yrkesprov. Det skall visa att lärlingen, efter fullgjord lärotid, besitter sådana kunskaper i yrket att hen kan läsa ritningar och självständigt utföra avancerade smides- och metallhantverksprodukter med godtagbar kvalité.

Provet skall huvudsakligen bestå av smidbart stål- smidesjärn, verktygsstål, rosttrött stål. Den dominerande tekniken skall vara smide. Andra metaller och legeringar kan ingå liksom andra material om det är motiverat i sammanhanget.

Ritning: Ritningsformatet skall vara A1. Använd maskinritningsstandard och europeisk vyplacering så långt detta är tillämpligt. Rita i skala 1:1 om det får plats på pappret. Vid upprepningsmönster behöver man inte rita hela mönstret. Helheten redovisas i form av ritning och perspektivskiss i skala 1:10. Ritningen skall vara måttfatt. Kopior skall vara vikta enligt normal standard. I de fall där arbetet är av sådan art att gängse ritningsstandard inte är tillämplig tillåts ritning friare form men i övrigt samma regler, dock skall alltid en del av ritningen uppfylla kravet på maskinritningsstandard och Europeisk vyplacering.

Ritning i digital form godkännes också om de utförs i ritprogram.

Om lärlingen själv utför ritningen kommer utförandet att ingå i bedömningen av provet. Om hen väljer att arbeta efter annans ritning skall denna anpassas efter reglerna ovan. Till ritning skall fogas en kortfattad arbetsbeskrivning med uppgift om arbetsplanering, bearbetningsmetoder samt motivering av valet av objekt.

Granskning: Ritning och arbetsbeskrivning insändes till granskningsnämnden i 2 ex. Nämnden behåller ett ex. och återsänder ett ex. med utlåtande; Godkänd eller Ej godkänd. Om nämnden finner ritningen eller arbetsbeskrivningen ofullständig, kan den begära kompletterande uppgifter. Dessa skall då införas på ritningen med uppgifter om vilka ändringar som gjorts.

Tidsgräns: Det finns två tidsbegränsningar:
Tidsgräns mellan ritningens godkännande och arbetets påbörjan begränsas till 2 år.
Tidsgräns mellan ritningens godkännande och granskat prov begränsas till 5 år.
Därefter måste ritning skickas in igen för godkännande.

Omfattning: Tiden för utförandet bör ej överstiga 300 timmar. Lärlingen föreslår tidsåtgång och granskningsnämnden bedömer dess rimlighet i förhållande till arbetsmängd och svårighetsgrad. Tekniker och arbetsmoment som skall ingå finns förtecknade i ”Momentförteckning”.

Handledning: Handledare skall finnas, som ansvara för att lärlingen är kvalificerad för provet. Handledaren skall också signera tidkort varje vecka med rätt att korrigera tiden efter utredning med lärlingen. Minsta tid för ett arbetspass som uppföres på tidkortet är 1 timme.

Kontrollanter: Två kontrollanter skall finnas som garanterar att lärlingen utfört arbetet inom avsatt tid.

1. Plastisk bearbetning:

Minst sex av dessa moment skall ingå i provet.

Uträckning
Stukning
Nersättning
Utpening
Hålslagning
Profilering
Sänkesmide
Klyvning
Vridning
Mönstervällning
Drivning
Bockning, skarpt hörn
Bockning, utvändig radie
Böjning, jämn radie
Böjning, växlande radie

2. Annan formande bearbetning:

Minst två av dessa moment skall ingå i provet.

Gasskärning
Plasmaskärning
Svarvning
Fräsning
Hyvling
Mejsling
Sågning

3. Sammansättningar:

Minst fem av dessa moment skall ingå i provet varav en, högst två svetsmetoder.

Nitning med lös nit, försänkt
Nitning med lös nit, kullrig
Nitning med fast tapp, försänkt
Nitning med fast tapp kullrig
Skruv, genom gående
Skruv, gängor i godset
Svep, enbart
Svep, över svets
Svep, över nitning
Genomstick, stansat hål
Genomstick, utdrivet hål
Genomstick, borrarat hål
Genomstick, uppslitsat hål
Svetsning med belagd tråd
Svetsning, TIG
Svetsning, MIG
Svetsning, gas
Svetsning, punktsvets
Svetsning, annan metod
Vällning
Lödning, lödmetod skall anges
Krympförband
Rörligt förband: gångjärn etc.

4. Yta: ytfinheit, bearbetningsmetod

Yta, ytfinheit och bearbetningsmetod bedöms som helhet.

5. Ytdekor:

Skrodning
Stämpling
Gravering
Inkrustering
Ciselering
Etsning

6. Ytbehandling:

** Denna typ av ytbehandling
redovisas separat.*

Provet granskas före ytbehandling.

Kemisk färgning
Termisk färgning, anlöpning, oljebränning
Prydande målning
Elektrolytisk beläggning med annan metall
Förtenning
Beläggning med bladguld/silver
*Varmgalvanisering
*Rostskyddsmålning för utomhusbruk

7. Måttnoggrannhet:

Måttnoggrannhet
Materialtoleranser

8. Helhetsintryck:

Konsekvent genomförande
Överensstämmer med ritning
Materialbehandling
Tidsåtgång

9. Ritning:

Eget utförande
Val av ritningsobjekt
Val av ritningsmetod

10. Konstruktion:

Materialdimensionering
Materialval
Val av fogningsmetoder